

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGHI MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 8 frt. — Félévre 4 frt. — Negyedévre 2 frt.
 Néptanulóknak egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1,50.
 Egyes szám ára 10 kr.

Felolvas szerkesztő:

Dr. MOLNÁR GYULA.

Megjelenik hetenként kétszer: vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség: Gromon- és Zrínyi-utca sarkán.
 Kiadóhivatal: Csendes-utca TOTH-féle ház.

A kultuszminister az iparról.

Százszor is elmondott szó hangzik el Trefort miniszter ajkáról abban a levélben, amelyet a napokban választóihoz intézett. Egy miniszter nyílt levele nem foroghat csak kis körben, az az egész ország nyilvánosságának van szánva. Egy miniszteri emendáció, melynek fontosságát kétségtelenné teszi annak írója, egy tapasztalt tudós miniszter, aki közművelődésünk első hivatalnokai.

„Az idyllikus idők epochája elmúlt, t e r e m t s ü n k i p a r t.” Mondja az őz miniszter.

Husz esztendő óta egy programbeszédből, egy beszámolókból, egy ünnepi tosztízból sem hiányzott a passzus: teremtsünk ipart.

Kormányipart, mérsékelt és független ellenzék emberei mind használják e kifejezést, divatos mondás képen.

Bizony nem is egyéb ez ma már mondánál, melyet a kényszerűség szült ezélt husz évvel, de amelynek az élő képe ma is rongyosan, bitangul éhezve lézeng a munka üres asztal körül. Mindenkiné a szemébe tűnik, szánakozva néz végig rajta a nemzet, sok nagy úr, sok magyar gazda, és elmondja mindenik, hogy ez a skelet jobb sorsra volna érdemes.

Ennek a szánakozásnak aztán az az eredménye, hogy a gyűlésen a magyar ipart is tápolni határozatilag kimondatik és a határozat jegyzőkönyvébe iktattatván, az őrizet végett a levéltárba elhelyeztetni rendeltetik.

I r a s b a n minden városban, minden községben meg van már öröktíve a szegény magyar ipar pártolása. Tavaly az egyetemi ifjak körében is megindult egy

mozgalom, mely ezélt tüzte ki magának szükségleteit kizárólag magyar ipartermekékből fedezni, de sajnos, itt is csak szalmaláng hevítette föl a kedélyhullámokat, és a lelkesedés — talán csak éppen addig tartott, amíg az a nagy boglya pernyévé vált.

Azt mondjuk, hogy talán. Lehet hogy az alatt a pernyé alatt erős parázs ég.

Az egyetemi ifjak mozgalmától többet vártunk. Reményeink megvalósulásához éreztük magunkat közelebb, mikor hallottuk, hogy a magyar ipart pártoló egyetemi ifjakból alakult egyet-összeköttetésbe lép a főispánokkal (!) és felfogja hívni a vidéki ifjúságot is a mozgalomhoz való csatlakozásra; érintkezésbe lép az ipar és kereskedelmi kamarákkal, hogy ez uton megkapja azoknak a kereskedőknek és iparosoknak jegyzékét, kiknél vásárolva, csakugyan a magyar ipart segítik elő.

A történelem a magyar egyetemi ifjaknak hazafias tendenciájukért sokkal tartozik. Nekik mindig sikerült a társadalom megnyerni, akár politikai akár társadalmi átalakulásra volt szükség a nemzetnek, és viszont a nemzet is mindig készen találta az iskolák lakóit ha azokra szüksége volt.

Magyar ipart csak egy tényező teremthet és ez a magyar társadalom, illetőleg a magyar ifjúság.

Ha a magyar ifjúság a társadalomhoz fordul támogatásért, nem hisszük, hogy az a magyar társadalom, amely a magyar ifjúságban hazájának jövő boldogságát és reményét látja, ne támogatón törekvésében annál is inkább, mikor tudja, hogy a cél mindnyájunknak, gyermekeinknek is meghozza a hasznót.

Azt mondani, de csak mondani, — mint ahogy

Trefort miniszter úr mondja — „teremtsünk ipart”, csak „idyllikus hang”.

Pedig a miniszter úr ezen a téren igazán legtöbbet tehet. Többet, mint a kereskedelmi- és ipar-miniszter. Trefort miniszternek sokkal hatalmasabb tényező áll rendelkezésére, mint az ipari tárca és ez a magyar ifjúság és ezzel a magyar társadalom.

Ha a miniszter úr nem választóihoz, de az ország tanuló-ifjúságához intéz levelet, hogy: Fiúk, magyar ifjak a haza veszélyben! Az ország gazdasági viszonyai évről évre nyomásztóbban nehezdednek a hazára; a gazda tönkre megy, a magyar iparos nem tud megélni, mert ti is megelégedtetek hazafitű kötelességekről. Külföldi iparcikkeket vásároltok, külföldön szőtt posztóból készült ruhában jártok, külföldre külditek a termékek pénzt, a külföldi iparosnak adtok jövedelmet, miattal a mi magyar iparosaink szájából vesztitek ki a betevő falat kenyeret, pedig idehaza mindent jobbat és olcsóbbat is kaphattok. Fiain! Gyermekeim! (és itt ezíttájuk a miniszter úr szavait): „A legutóbbi napokban közölt adatok szerint a bevitelünk 35 millióval nagyobb a kivitelénél s ha hozzáteszük, hogy vasútaink külföldi tőkékkel építettek s a földbirtokot terhelő záloglevelek legalább háromnegyede a külföldön van, a kamat tehát a külföldnek fizetetik, kérdem, micsoda közzgazdasági és pénzügyi jövő vár az országra, ha e hézagot nem tudjuk kitölteni? Hiú fantasztikus remény azt himni, hogy azt nyers anyagok termelése és kivitele által fogjuk tehetni. Az idyllikus idők epochája elmúlt. — ipart kell teremtenünk.”

Igenis így lehetne ipart teremteni.

Ennek aztán volna eredménye!

A „Zombor és Vidéke” tárczája.

Győtrelem.

Forró vágától égget keblem,
 Ismerni a bájós angyalt!
 Most ismerem, ah angyal ő,
 Képzetelem, álman nem esalt.

Mert úgy hiszem, az angyalok,
 Nem úgy mint a többi lények,
 Csak mosolylyal, pillantással,
 Földi nyelven nem beszélnek.

Szerelmemről, boldogságról
 Beszélke én bár elemt,
 Mindezekre nem felel mást,
 Rámondja az „igent”, „nemet”.

Es mi haszna, hogy epedve
 Vágyva végre megismertem,
 Három ólnyi távolságban
 Kedvesebb volt, szebb volt nekem.

Angyal ide, angyal oda
 Elfogy végre a türelmem,
 Mondja „hunczut” vagy „gazember”
 „Csak beszéljen édes lelkem!”

Csongor.

Gmunden.

Gmunden, Ischl's mindaz, a mi ezek keretébe esik, volt rém oly vonzerővel, hogy látásukért, svájci utam vonaláról letertem. — A Salzkammergut egész vidéke különben is olyan kedves, hogy a sötét fenyőerdős hegyek és a zöldes-kékes tavak között, csakis jól érezhetjük magunkat.

A sűrű lombzattal befuttatott lambachi indulóházon kívül-belül azért olyan ezenn minden, mert erre veszi útját az előkelő világ, mikor fürdőzni jár.

A Gmunden felé vivő pályán emeletes, nyitott kocsik közlekednek, hogy jó kilátás nyíljon belőlük.

A bécsi ember már az utvonalon kezdi meg az élvezést, mikor kedvezve fürdőhelyeire, Gmundenbe és Ischlbe megy. Lett

is köztünk mindjárt olyan hangos beszéd, hogy a jegyesítő is alig jutott szóhoz. Emelkedett hangulatunk apró nyilvánvalói között, egy életkedvű olasz útjárunk, a természeti szépségek által elragadtatva, magos hangon átírázott. Kellemes esengő hangjában, mindannyian gyönyörködöttünk.

A Traunstein, ez a hegyes fejtű sziklaóriás, előbukkan mindinkább. Az orom profilált alakzata sokakat a szerencsétlen XVI-ki Lajos arczéle emlékeztet. A képzeldésnek mindig nagy volt a hatalma. A vonat vonulási iránya szerint, majd látsány, majd nem a távol Daachstein jég- és hómezőit, melyek fényes esőlláman a szemhatár is véget lel.

Róthamnál sokan szállnak ki, a Traun folyó esését megnézni. Arnyas fenyőerdőn keresztül vizsgál a gyalogosvénny. Lábunk alatt puha szőnyegét képez a lehallott sok tülével. Már távolról zúg-búg élénk a tompa moraj, de azért inkább vovz, mint félemlit. Hegyes, kopár sziklafalak sötétítik el a szűk völgyet, hol az alapját vezetett víz leomlik s verődik vissza zúgassá. Impozáns természeti szépség, s oly festői az egész, hogy hatása megkapó. Mikor a természet nyers erői fölött nem uralkodott még a tudomány, és az elemekkel az emberi erő kelt esatára, járatlan volt e hely. Most a 18 méter magas vízessélnél, a legmegragottabb sósóhajó is veszélytelen, szárnyas gyorsasággal repül le. A bátor turista élvez, mikor a hajóról nézi ezt a jeles technikát, melynek mesterétől, Seeauer mérnökről, ötödfélszázados hagyomány útján sokat beszél az ügyes hajósain. A komoly angol utas pedig oda se néz, ha benedvesült küssé utaskönyve, kockás plaidje, a vízlecsanásákor szétszóródott habos tajtéktól.

Van egy neme a gyönyörök, melyet a természet barátja akkor érez, mikor elragadó hatása képet nézve, lelke a természet szépségébe átolvad. A milyen élénk és eszevő volt előbb a társaságunk, oly hallgatag lett ezután. Nehéz beszélni az olyan képről, melyet a váson vissza nem adhat.

Merengésünkből a mozdony éles füttye és a lassabb zakatolás ébresztett fel. Gmundennél vagyunk. Főlesíllan előttünk az alpesi tavak egyik legkedvesibjének napsütött, szép zöldre.

Salzkammergut és az északi Alpekek szélesvénny járása és 24 mérföldnyi hosszú folyásában vízvesékben gazdag folyója, a Traun, mielőtt a Gmunden melletti kömedenezében 191 méter mélységgel, 24 négyzet kilométernyi felszínnel elterül, Aussee, Grindel-Oeden- és a hallstádi tóban kristálytisztára szűrődik. Ritka folyó, mely ennyi tóban fürdik, mossa magát igéző szép tisztára. Még a patakok is, melyek vele egyesülnek, kristály tisztaságuk. Innét van aztán az a tündöklő szép smaragd-szín.

A tó és a folyó olyan, mint a női szépség: hódít a hol van

és a merre jár. Alig hiszünk szeméinknek, mikor a tiszta vízben mélyen, a vízi élet ezertéle jelenségeit szemléljük. Az állat és a növényország érdekesebb képekben! Fehér esigákkal tarkított finom főveny az alapon, háttér képez azokhoz.

A esolnakok özöne szórakoztató tarkaságban reng a tavon, mikor az ég azurja utcaiban kékre festi a felénk esíllámló víztökört. A város szük utcainak tömkelegéből előbujnak az emberek s kezdődik a mozgalmas élet — estefelé. Benépesül a part, olyan ilyenkor mint szöngő hangyaboly.

Az esplanadeon katonai zenekar mulattatja a közönséget. Egyes hangokat visszaver a túlsó parti sziklafal, kellemes színfőniákra oldva fel.

Csak akkor, mikor már láttam a tövidékeket, tértem be a városba. Így szép helyen jobban érdekel a természet, mint az emberek börtönül összehordott kőfalak!

Gmunden a szó szoros értelmében a „városka” csak. Félkör-alakban emelkedve ott, hol a folyó a tóból, gyöngyöt szórva kiszalad, sok regényességgel terül el. Reánk, magyarokra, történeti nevezetességgel bír, itt kötött békét Corvin Mátyás 1464-ben III. Friggyessel, kit Bécsből kiveret. Maga a város alig számlál többet hater ezer léleknél. Lelketlen emberek e vidéken egyáltalában nincsenek, az ilyenek inkább az Alpekek nyugoti részébe húzódtak, hol mint fürdőhelyek boldogítják (!) az utazókat.

Az itteni szállóházak sem olyan sarok-tornyos, közép kiszögellő, palotaszzerű búske tömegek, miként Svájcban, ha a köleszorítja a vakolatot. Szökőkútak sem lövölnek itt fel ezüstos víz-sugárt, mert itt minden kisebb mérvű, de nem a kellem rovására, mert az egyszerű esínesság bőveget viselő villákról és az erdők zöldjében rejtőző szép kertlakokról éppen olyan bátran elmondhatjuk: qui si sana. Megenyhül bennük minden baj.

Gmundenben is, mint a legtöbb fürdőhelyen, a vendégeket két csoportra lehet felosztani, t. i. egészségesek és betegek. És így van jól. Beteg nem vigasztalhatja meg a beteget. Egyik zárt helyen a szövtől üdül, a másik is a víztől, de csak akkor, ha a szabadban hős habokat lát. Balatonszéri fürdés esk a tó vizében. Miksa esíszár kora (1494) óta sokan áldják e vidéknek gyógyhatását. Nem ritkán kőltekező lojárakat is lehet látni, habár nem a fürdő előnyére.

Az örökszép tövidékre legszebb kilátás esk a közel kálvária-hegyről. A felhők járása szerint a vidék tavaszfjében uszik, majd meg őzi borra száll reá. A túlsó parton, a tővizből közvetlenül kimagasló, mélyen esoribázt szürkés-barna sziklafalak és szagatott sziklaormok, elzárják szeméink előtt irygen, a véghetetlenlenség. A vidék felett uralkodó kopár Traunstein (1688 m.) mintha csak azt mondaná: egy tekintetre elég ennyi. Mintha csak

A probléma: társadalmi úton teremteni meg a magyar ipart, meg volna oldva — egy hazafias lévellel, amit a miniszter úr nem is a választóíjhoz, hanem azoknak a fiaíjhoz meg a többi tanuló ifjúsághoz intézve.

És ez a cselekedet a legszebb beszámolója volna Trefort miniszternek, amiért őt örök időkre áldaná a nemzet.

Hogy a főlhívás nem maradna eredmény nélkül, arról kezeskedünk.

Előfizetési felhívás

„ZOMBOR és VIDÉKE“

VII. évfolyamának 3-ik negyedére.

Julius hó 1-ével előfizetést nyitottunk lapunk VII. évfolyamának 3-ik negyedére.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	8 frt.
Félévre	4 frt.
Negyedévre	2 frt.

Neptanítónak:

Egész évre	6 frt.
Félévre	3 frt.
Negyedévre	1 frt. 50 kr.

Iskolai Értesítő.

A budapesti kereskedelmi akadémia harmincegyedik évi jelentése az 1887—88. tanév végén. Közli Ghyecz Géza dr. igazgató. Az értesítő Weisz Bernát Ferenc, az intézet vezérőri bizottsága elnökének nekrológia nyitja meg. Ezután következnek Bogoy Samu értekezése az életbiztosítási számítások alkalmazásáról könyvénekre. A vezérőri bizottság Koehmaister Frigyes fr. előktele alatt működött. A tanári kar 24 tagból állott, a nem kötelezett tárgyak tanárain kívül. Az iskolai takarékpénztárban a betétek összegére 22.496 ft 50 kr. Az ifjúsági „Olvasó kör” Névy László igazgatóhelyettes felügyelete alatt működött; az ifjúsági segélyező-pénztár vagyonra 978 ft 16 kr. A tanulók száma volt 442. Az egyes tanulók osztályzatai az értesítőben nincsenek kimutatva.

A bajai m. kir. áll. tanítóképző-intézet XV. értesítője az 1887—88-i tanévről. Az igazgatótanács megbízásából közli: Bartsch Samu dr. igazgató. Az igazgatótanács elnöke Czifrus Ferenc, kir. tanácsos, Bács-Bodrogh megye kir. tanfelügyelője. állott. A rendes tanárok sz. 7. A tanulók sz. volt összesen 45. Az olvasóköri könyvtára 319 kötetből állott. Az intézetben volt „dalárda” és „ifjúsági zenekar”.

Megyei s helyi hírek.

* **A városi rendőrfőnöki ügyében.** mint lapjártársunk, a „Bácska” újságja, erősen folyik a vizsgálát, melyet a polgármester személyesen vezet. A polgármester úr, kinek ismert igazságérzete már többször vetett gátat a rendőri önkénykedésnek. Hiszik, hogy teljesen pártatlanul fog eljárni ez odozus ügyben is. Különbön a polgármester ez incidensből elvívésre is beállhat, hogy neki, mint a törvényhatóság első tisztviselőjének, az alja rendelt rendőrséggel szemben oly jogok vannak biztosítva, a melyek lehetővé teszik azt, hogy a rendőrség működésében is az ő szelleme, és ne a főkapitány legyen az irányadó. Egy fiatal, tetterős polgármester ellenőrzésén meg kell történi minden brutális törekvésnek, személyes hosszúnak, bárdolatlan eljárásnak, a melyet a rendőrségnek — sajnos — de határában áll kifejténi.

* **Prímiciák.** Vasárnap délelőtt két zombori ifjú pap fogja első áldozatát bemutatni az egek urának, és pedig, Horváth Mihály és József József, pécs-egyház-megyei neopresbyterek. Kik közül az első a zárda kápolnájában, a második pedig a plébánia templomában tartja primiciáját.

* **Közgyűlés.** A zombori első betegséggelgyőző és temetkezési egyesület a már f. é. ápril hó 30-ára kitűzött, de elhalasztott rendkívüli közgyűlést f. hó 8-án d. n. 3 órakor a városháza nagytermében fogja megtartani. Tárgysorozat: megválasztandó egy elnök, két rendes és egy pótválasztmányi tag, egy 3 tagú bizottság az alapszabályok kidolgozására.

* **Eskütvő.** Schmolka Mór, a bács-bresztoviczi takarékpénztár derék könyvelője f. hó 24-én esküszik örök hűséget a kedves és művelt Brucker Janka kisasszonynak Pakson.

* **Az Iparos** és kereskedő tanulóknak ez évi június 29-től július 2-ig tartott kiállítása alkalmával befolyt: a felülírtokékból 25 ft 05 kr. és 3 drb Máriás-huszas; ehhez járultak: Burnach Marton 10 kr., Czifrus Ferenc 1 ft, Dienes Pál 10 kr., Eibach István 20 kr., Engel Mór 40 kr., Esztergany Borbála 90 kr., Esztergany Károly 10 kr., Ozv. Fischeim 10 kr., Freund Vilmos 40 kr., Heindlhofer Robert 3 drb Máriás-huszasal, Husveth István 3 ft, Janch Ferencz 80 kr., Knip Gáspár 30 kr., Krieg József 10 kr., Mészáros Ede 30 kr., Mihályi Ernő 20 kr., Mihályi János 1 ft, Pekánovits Andrák 10 kr., Raab Béla 20 kr., Raisz Lajosné 80 kr., Raisz Lajos 50 kr., Römer Manó 90 kr., Reiszner Alajos 10 kr., Schaffner József 5 ft, Scherer Ferenc 10 kr., Schmausz Endre 1 ft, Schön Adolphe 90 kr., Széchenyi József 2 ft, Stebler Jozsef 10 kr., Ugyi Mihály 20 kr., Vagemann Simon 90 kr., Valtér Nándor 1 ft, Varga István 10 kr., Vrana Andrák 10 kr., Zsuffa Vincez 1 ft Zsulyevits Ernő 1 ft. b) 10 kros belső díjakból 26 ft 50 kr. Összes bevétel e szerint 51 ft 55 kr. és 3 drb Máriás-huszas. Kiadás a felhívások, hirdetéseknek s kiállítás jegyek nyomtatása 6 ft 90 kr. b) egyéb, a kiállítás rendezése alkalmával felmerült költségek 6 ft 75 kr. Összes kiadás 13 ft 66 kr. Ez összeget levonva a bevételből, marad tiszta eredmény 37 ft 90 kr. és 3 drb Máriás-huszas. E pénzösszeget a kiállítók között ez évi augusztus 5-én d. e. 9 órakor fog kiosztani, a midőn a bizonyítványok és értesítők is kiadandók. A felülírtok adományaiért, a n. é. közönség pedig az így írt mutatót szíves érdeklődéssel fogadják az igazgatóság legmelegebb köszönetét. Zombor, 1888. július 5. Zsulyevits Ernő, igazgató.

* **Juliusi események.** Julius havában kétszázötvenket következnek a következő nevezetes események: A nap a hó végéig 52 percet fogyatkozik. A hold felfelémozgása a következők lesznek: újhold lesz 9-én, első negyed 16-n, holdtőle 23-án, utolsó negyed 30-án. Már nem olyan bizonyosak, de azért bekövetkezhetnek azok az események is, a miket Falb Rudolf jó-módot. Szerinte viharos napok lesznek július 9. és 23-ika. Napfogyatkozás is lesz, de melyet csak az indiai óceán déli partján lakó népek foghatnak látni. A kik szeretik a pikáns eseménytűköt, azok tudják ennek a napfogyatkozásnak egy érdekes magyarázatát is. Azt beszélik, hogy bűnűben buvik el a nap, mert ebben a hónapban nagy szomorúságot fog neki okozni Vénusz, az égből szép asszony, Vénusz asszony helyre megye csak nagyon, kacérokát az égből a szereplő összes öreg urakkal s ennek ebben a hónapban látható bizonyosságát adja. Most a legöregebbik, Szaturnusz, a választott, ez alatt vonul el a hónapban Vénusz asszony, megmutatva magát neki teljes pompában. A többi vetélytárs, így a nap is, méltán első-moródik ezek a kacérokodás, a esillagások pedig örömmel szögekik messzeléteiket az érdekes eseményre.

* **Palánkáról** írják lapunknak: Tömeges elfogatásokat eszközölnek a csendőrség, a mitrovitzai törvényeszek meglepéséül. A mitrovitzai törvényeszek ugyanis Frischmann és társai bírhatják pénzügyhamisítókát elfogta és a vizsgálat során kiderítette, hogy a hamis pénznek igen nagy kelendősége volt vagy legalább lehetett volna Palánkán. Eddig 12 elfogatást történt és hírlik, hogy még vagy 30 letartóztatás várható; a letartóztatottak a jobb polgarok és iparosok osztályából valók és nem is annyira terjesztettek a hamis pénz, mint Frischmann és társainak hamis pénz szállítására temetesebb összeg jó pénz előlegeket. Frischmann 10-szeres hamis pénz ígért érte. A szegények pénzükért mit sem kaptak s várhatják butaságukért a méltó büntetést.

* **Tapintézetű értesítés.** Az újvidéki kir. kath. magyar főgymnasiummal kapcsolatos táp- és nevelő-intézetbe a közeleddő új tanévre felvételnék az újvidéki kir. kath. magyar főgymnasiumba járó nyilvános tanulók, vallás és nemzetiség különbsége nélkül. A felvétel iránt az illetők szülői vagy azok helyettesei a felvételti kívánó ifjú iskolai bizonyítványának és keresztelvényének csatolása mellett a főgymn. igazgatójánál július hó 30-ik napjáig írásban tartoznak jelentkezni. Az igazgató a jelentkezettek a felvételre tervezte augusztus hó 5-ig írásban értesíti A tapintézetű havi díj 11 ft, mely 2—2 óra előre fizetendő; ezen felül a lakásdíj, fűtés, mosást világítást és tisztogatást is bele számítva, havonként 6 ft, mely 2—2 óra szintén előre fizetendő. — Az ifjúsági „Segély-alap” állásához képest néhány szegény, de jeles és jó előmeneteli, példás magaviseletű ifjú a jövő tanévben is részesítettül fog a havi díj felének, vagy negyedének elengedésében; a lakásdíj fizetésétől azonban senki sem menthető fel. A kik így kedvezményes helyekre ohajtanak felvételt, iskolai és szegénysegély bizonyítványokkal ellátott kérvényeiket a főgymn. igazgatónál szintén július 30-ig adják be. Később érkező jelentések és kérvények figyelembe nem vehetnek. Kelt Újvidéken, 1888. évi június 28. Frankl István igazgató.

* **Szaktanfolyam szeszgyártulajdonosok és gyárvezetők részére.** A magyar szesztermelő országos egyesülete az új szesz-adótorvény következtében a hazai összes gazdasági szeszgyárakban s kisebb ipari szeszgyárakban teljesen megváltoztatandó gyártási eljárásra való átmenetet megkönyvitendő, folyó július 20-tól 30-ig szaktanfolyamot rendez Budapestben, a műegyetem technológiai szaktanfolyamán. E tanfolyam czele az eddig gyakorlatban volt, gyors érjesztési eljárás helyébe lépő, gazdasági s műszaki szempontokból egyaránt észszerűbb hosszú tartamú érjesztési eljárás elméleti és gyakorlati feladataival az érdekelteket megismertetni s ezáltal kiterjedj egy a gazdasági szeszgyárakban szükséges műszaki átalakításokra valamint az új gyártási eljárás összes mozzanataira, minden irányban oly tájékoztatást léven hivatala az érdekelteket nyujtani, hogy az átmenet rákötődéseket és anyagi károsodásokat elkerültesse zavartalanul történhessen meg. — A tanfolyam a következő tárgyak fognak előadott, elismert kiváló szakférfiak által: 1. A szeszgyártás elmélete; előadó dr. Kosutany Tamás gazd. akadémiai tanár. 2. Az érjesztési chemia elmélete; elő-

ott volna a természetnek temetője s a Traunstein volna benne emlékkő. — Talán jobb, hogy így van. Nehezebb lenne itt hagyni a földet, ha tudnók, milyen szép a föld!

A vidéknek árnyoldala is a magaslatra esik. Anyai itt a foszlányokba göngyölt, rögöz tapadt, hogy csak számalommal nézzük őket, mikor ernyedt ajkuk könyörög, gémbercedt ujjuk meg alamszna után nyubnak. A nyomorúság mely barázdát szántott már az arczukon. Némelyüknek nyakán ott himbalózott még az az eltorzító tomló is. Így érezzük itt magunkat, mintha képződésünk világából egyszerre a nápolyi obol mentőn hazudó országokat teremnek, hol anyai útott-kopott, toprongos alaknak a látása már szívópi képet ad. Az itt odúgú köldökös követelő modora is úgy hasonlít azokhoz. Kicserekszik a zsebből az utolsó krajezárt is.

Minél tovább nézzük e pontról az előttünk fekvő ígőző föld-darabkát, minél jobban figyeljük meg, a kellem mily szépen változik itt a komolyfal és szédület; annál jobban győződünk meg, hogy a gmundeni tó, gőzhajókat hordva hátán, a legszebb hegyi tavak egyike. Hol tengerként háborog és hajókat tor, hol pedig, mikor a legkisebb habodra is elismült, fényes tükörképet mutat. Aranyfűrtös alvó gyermek arca lehet ilyen nyugodt csak. Csak a heleső álma lehet így zavartalan!

Ha e vidéknek jársz, nem tudod melyik pontról szebb azt nézni; ha felhúgsz a magaslatokra, hol közelebb vagy az éghez, vagy ha leszállsz a víz színéig, hol közel vagy a földhöz, mely itt egy óriási virághoz.

Menjünk most a virágokhoz, azokhoz is, melyek csak érznek, s azokhoz is, kik a sétáton érvegenek és vigan vannak, hiszen Iseli előcsarnokában vagyunk itt. Már várnak is ránk kedves ismerőseink.

Menjünk velük az ösrégi, vizen uszó Ortkastélyt megnézni. Száz méternél hosszabb deszkahíd visz oda. A négyzetben épült tornyos kastély, egy darabka középkor, melyet az elmúlt idő hagyott itt. Öszlöt-barnult falainak felérzése sziklaszigeten áll, másik felo ezülopökön nyugszik. Nem lehet tudni, melyiken áll erősebben? Olyan öreg, útott-kopott, hogy a csinos villák mellett ma már az izlésteleneknek remekműve lett. Mint egyszerűbb öreg emlekek, kiknek emlékezete már csak felényi életre nyulik vissza, és azt sem tudjuk, mikor jöttek világra, úgy vagyunk az Ortkastélynál, melyről megfellekedez a hagyomány. Ki és mikor építette? Nincsen a képe mondható. Hiába kerestünk rajta jelt vagy leírást, mely emlékeztetne az idők folyamain visszavezető. Mégis van egy évszám rajta: 1039, mely a kastély javítását jelzi. Gondolhatjuk milyen régi és mégis — milyen erősen áll. Az idők viharos járisa

alig látszik rajta. Így élt túl megát az embert, alkotása. Mikor a multba nézzük, s a távolból egy havasi kúrt érzevnylen beszél hozzánk, hallgatni oly kellemes. A mult és jeleni egy fonódik össze egy képen. De nem mint a multnak áthagyományozott emléke vonz a vén kastély, inkább azért jönnek ide, mert ígőző kílátás kímálkozik belőle, kivált mikor fényáradatban uszik minden, a rózsás alkonyon. A kék vizen, hol vízi rózsá imbolgok a habodron, szelid hatyuk ringatóznak. Nyomukból pezsgő-gyöngy merül.

„A esendes vízi rózsá
Kikél a tó színén,
Szűztiszta főhéher keble,
Gyöngy ragyog kebelén.

— — — — —
A rózsát a víz tükörn
Szép hatyru kerli.
Ez édes dalát zengve
Azt kéjél nézdeli.

Oly édes esendes dala,
Oly édes esendes dala,
„Hogy szíve majd megreped, —
Ó rózsá, fehér rózsá!

Erded-e ezeket?”

A sóbányák falujából, Ebenešeről jövő gőzös most kötött ki Traunkirchennél. Talán legszebb pontja ez a tóvidéknek. De melyik nem az? Kivált ilyen tündér alkonyon. Az erdős kőhalom — Johannesberg — tetejéről egy sugártornyú templomsoka, fűrdő árnya után mélyen néz a tó vizébe. Milyen nagyszeri lehet mégis az az urnapi kórment itt, mely a főlgombalaku és tóba mélyen lépő szikla körül eselnakokon történik? A esengő kis harangnak „Ave Maria”-ja ide hallszik.

Elbeszéltem a Traunkirchenti mondatát. A kormányostól hallottam, mikor a hajó Traunkirchen és Eisenau között esendes vizen járt.

Ott fenn, azon a sziklamagaslaton, mely a vízből félkör gőmbalakban emelkedik, ott hol most a kápolna áll, de sűrűbb lomb közt, hajdan egy nő zárda állott egymagában. A kolostor harangszaván kívül nem törte meg semmi itt a tájék némaságát. A zárda-nének között volt egy valóságos rafaeli angyalf. Gyenge testét már a szerzetesi öltöny horzsolta, bár még nem volt felavatta. A durva öltözeten is ékes volt, mint a menynek esillaga.

... wie eine Blume
So hold, so schön und rein ...

Zengetes dallamainak olvadó édessége áhítatra gerjesztet. Szép lelkének kifejezése volt éneke. A templomban ünnepi nép

tolongott, valahányszor énekelte. De azok a hanghullámok nem voltak csak egyszerű ájtatos hangzatok, mert a szívet is felizgatták. Egy deli ifjú járt a tulpartnál át. Ennek a szívet izgatták meg a dallamok. Mint esillagnak a ragyogását, csak időnkint fődik el az ölmorszók felhők, egy a zárda esillagának szeme lobogását sem takarta fityol, mindig a vasrostely. A deli ifjú szuro tekintete gyujtott, viszont a zárda esillaga is a költővel érzett:

„A virágnak megültani
Nem lehet.”

A tűz csak addig forrong a föld mélyében, míg a kemény kérgen kiterhet: hasonlítégen a költő mondásának igazságát nem ezáfolja meg a szerzetesi öltöny sem. Szerelen, a menynek hold-dogító adományá, egyesített két kebelt. Eisenau mellett, hol egy patak ömlik a tóba, éjjel-nappal zakatol a patakmalom. A malomban egy halvány ifjú a habokkal versenyt virraszt. Mintha csak az álom ki lett volna vége szeméiből, zugó agyának, zajgó szívének semmi nyugta. Nem feledhető azt az éneket . . . A patakmalom mellett, akkor is midőn

Fonn lenn millió fény feltáru,
Miket a nap elröjt és az éj elarul”,
akkor is, mikor

„Villák és kertek fölő homály leple borul,
Borongó mely árnyék il földön és égen”,

tehat minden éjjel egy halvány ifjú veti magát a hídveg szíve s a tulsó partig meg sem áll. Vasrészes ablak mellett, mely a vízbe néz le, az élet vágyától dobogó szívvel várja őt szerelme. A halvány ifjú szemek mámort ittak itt a boldogsághoz. De egy sötét zordon éjjel, mikor az egész tóvidéken bögő vihar ártó erővel nyargalt és veszett tánczra kelt a zajló habokkal, az ifjút is a tóban levele, hullámsírba kergette. Hiába volt minden lázas erőfeszítés. Csak várta, várta, szerette, mindene és a mikor nem jött többé, rövid idő jártán a zárda esillagát is halálba vitte bánata. Mikor az „Ave maris stella”-t énekelte, szíve megrepedt. Lelke halk sóhajban elrepült. Mikor behunyta fényvesztett szempárját, és márvány homlokára gyoles kámsza borult, akkor is olyan volt még, mint a költő mondja:

„So hold, so schön und rein”,
A kolostornak rémes, sötét éjszakája vette azután át az enyészet számára. Azóta nem hangzott ott fenn olyan szívet, lelket emelőleg az:

„Ave maris stella”,
Vértesl Károly.

pedig iszik belőle, szintén nem érzi a szagát, mert a bor kedve-
ért issza meg a vizet is.

Az ötödik jámbor, egész alázatossággal, mint a kolduló ba-
rát, azt a véleményét bátorkodott kockáztatni, hogy vegyileg ke-
lene meglemeztetni a vizet az országos vegytani intézetnél, hogy
nem-e záp?

A hatodik egész nyíltan kijelentette, hogy az ő véleménye
egészen ellát az előtte szólók véleményétől és abban kulcsoldók
össze, hogy ez a víz teljesen hasznavehetlen. Olyan mint az asz-
szony, akárom mondani, mint a reték; reggel mérég, délben mé-
reg, este mérég. A víz mellett legelő értéke van ennek a faal-
kotmányának, mert ha a búcsú-járók keresztül vonulnak a városon,
legalább megbánulják és elzengik előtte — mint az egyik sarok-
ház kőszobrái előtt — midőn már kifügtyák az ének szövegéből
azt, hogy: „nyomatottat Bucsúszkinál, Budapeston.”

A hetedik, ki az egész disputát birkatürellemmel hallgatta
végig, végre ily szavakra fakadt: „elmentem apám szamarait ke-
resni, s ime megtaláltam őket dupla számban”. Mindegyikük ta-
lálta valamit a vitaközönségre, csak azt nem, amit első sorban meg
kellett volna találnia.

Ismerd meg tenmagadat, mondja a görög böles. Én meg-
ismertem önmagamot és a monó vagyok: „ha már ez a fater-
rony itt éjjeli órnék felállított, ha már az artézi kút megfura-
tot, ha ma már a vize is folyik hangos esőgöccsrel kavessós kő-
partjái közt — hasznavehetlen — le a Ferencz-esatornába”, —
miért nem vizsgálattja meg a város vegyileg a vizet, s azután
annak minőségét megállapítván, a polgárságot, — mely ké-
ségeitől sokban járul a város teréhez — miért nem vilá-
gositja fel, hirdetényt, falragaszt, vagy akár a Pásoval dobzó úr-
ján is, hogy a viznek használata már meg van engedve, s ha
igen: mi ezera használható, vagy egyáltalán használható-e?”

Enyit már is elvárhatunk volna, a városi hatóságtól, mert
— — — megérdemeltük.

Addig is azonban míg ez a jobb idő elérkezik, mert jönni
kell és jönni fog egy jobb kor, mely után burgó imádság epe-
dez százezrek ajakán, — ne tereferézzék itt el őrös vitaköz-
sokkal a drága időt, hanem menjünk haza és igyuk tovább is —
az artézi kút vize mellett a mi posványos kútainkunk halálhoz
gyilkos vizét, melyre esakyan elmondhatjuk Petőfivel: „Egy
cseppnyi belőled mérgessebb, mint egy mérregé vált tenger!”

NYILTTÉR.*)

Orvosi tekintélyek által
vese, húgydara, kőszvény és hólyag
bántalmak ellen, továbbá a legzöld és emésztési
szervek hurutos bántalmainál rendelve.

Salvator

— égvényes vasmentes savanyúvíz —
szeszavóvíz. 1111 um tartalmú forrás.
Borralhasználatra igen kellemes íztől szolgáltat
kapható kőszvény kezelésében s ezt a gyógyszerben
A Salvator-forrás igazgatóságán Eperjesen

Bútor,

urásági és polgári lakások, villák,
szállodák berendezésére, olcsó áron,
solid és elegáns. Központi áruker-
tára a J. G. & L. Frank asztalos
és kárpitos cégnek most már csak Böesben van, I. Kriegerstrasse
St. Polternhof. — Bútoralumból árjegyzékkel kapható 1 f. 50 kr.
értékű postabélyegző beküldése után. 1—8

* E rovat alatt közzétett nem vállal felelősséget a szerk.

Feladás szerkesztő és kiadó-laptulajdonos:
Dr. MOLNÁR GYULA.

HIRDETÉSEK.

Harbige Zeidung für den 85 ft. bis fl. 7.65 pr. We-
ster (circa 2000 betűjében) Norden und Zürichs) bejelentet roben- und
Jahreszeit für die Fabrik-Depot G. Henneberg (t. l. Hof-
Beierent) Zürich, Winter umgeben. Briefe 10 fr. Porto.

Tíz forint
napli mellékkereset
15ke és kockázattal (risiko) nél-
kül sorsjegyek részletezés mel-
letti eladára által az 1883-ik
XXXI. törvényozikk értelmében.
Ajánlatok elnyújt a
főv. váltóznél társaság
Adler és társa.
19-20 Budapest.

Használt tankönyvek.

Van szerencsém a nagyérdemű közön-
ség becses tudomására hozni, miszerint —
mint tavaly, úgy az idén is —
a gymnasiumi jó karban lévő használt
tankönyveket
negyed árbán minden mennyiségben kész
vagyok megvenni.

1—3 Teljes tisztelettel
Schön Adolf.

Mely cigaretta-papír a legjobb?



Ezen, minden cigarettázóra
nézve nagyon fontos kérdés már a
kétségtelenül módon bebizonyult.
Nem őrös reklám, hanem el-
söröndü tudományos személyiségek
által összehasonlított vegyelemzések
alapján a forgalomban előforduló
jobb minőségű cigarettapapírok
között a

**„Les dernières
Cartouches”**
Braunstein Frères gyárából.
PÁRIS.
65 Boulevard, Exelmans,
mint jóval könnyebb és legjobb
cigarettapapír elismertett. Mivel
ez már többi közt dr. Pold tanár
által a bécsi vegytani egyetemen,
dr. Liebermann tanár a budapesti
állami vegykísérleti állomás-főnöke
által megállapított 1887. július hó-
ban, Dr. Soyka Higiéniatánár ál-
tal a prágai nem. egy. tenmő egészségügyi szempontból újabb össze-
hasonlító vegyelemzést a lehető legfinnyesebb eredmény koronázta
a mennyiben a „Les dernières Cartouches” cigarettapapír 28—74
%-al könnyebb és hogy a dohányfüsthez 28—77%-al kevesebb
idegen alkotórészt tartalmaz, mint a többi vegyelemzett papír. —
Valódi csak azon papír, melynek elitetteje mellett rajzhoz ha-
sonló és Braunstein Frères céget viseli.

A gyár cigarettapapírjainak és cigarettahüvelyneik nagyban
elarusítása végett

BRAUNSTEIN FRÉRES
saját cézégé alatt Böesben, I. ker. Schottenring 25. szám alatt
raktárt nyitott, továbbá kapható minden nagyobb ilyennmő ezikkét
árusító kereskedőknél. 32—50

Az intézetünkben felvett
betegok minden leteg testi
alkatának és bajának meg-
felelően külön előállított ke-
szülék segítségével rendszerint
münet nélkül gyógyítottak.
— Kiünő és eddig el-
nem ér sikerrel kezelők kü-
lömösen a következő beteg-
ségeket u. m.:

I. Az összes bármely alpo-
nban felléelő (esetben kőszvényes gümőkörös) ízületi-gyulladásokat. — II.
Csonttöréseket, törzsmunkát és ezeknek valamint az ízületi-gyulladásoknak utó-
bajait u. m. (aszurg) izületméréségeket, koldatát mozgathatóságot, végtag-
rövidüléseket, elgörbüléseket stb. III. A veleszületett és következményes el-
görbüléseket u. m.: a gerincoszlopoknak oldal-, mell- és hátéle irányú el-
görbüléseit, angolokos vagy esőlyaszavas alakon keletkezett gömpököt, tyuk-
melleket, görbényakat, donga-, lud-, ló- és sarkallat, donga-gúpos terkeket.
— IV. Gyermekeknek és következményeit. — V. Zúzódásokat, csont és
kőszvényt.

Készülékeink a plasztikai művészet legmagasabb fokán állván, meg-
valósítják a modern testgyógyászat legmerészebb követelményeit, minélgyo-
gibban minden betegnek kivétel nélkül a bünjárást és az egészséges felgyó-
intozást tizta levegőben való szabad mozgást, de első sorban a münet
(operatív) teljes mellőzését lehetővé teszik. Az eddigi illégtizta gyógyke-
zelést folytatják.

Kövésből felvilágosított úgy az egyéb ezáltal fel nem sorolt
betegségek gyógyítását — mint házi szabályzatunk által illető, könyvesekbe
fűzött értesítők nyújtanak, melyekkel kívánatra bementve szivesen szol-
galtat. — Ezen, közösen intézményünkre kerjük a t. közönség partfogását.

Dr. Verebelyi László,
felelős orvos, egyetemi m. tenár, a
Stefánia-gyermekekörház sebész.

3—5 Igazgatók:
Dr. Roth Adolf, Fischer Gyózó,
az intézeti betegek rendelő orvosa. es. k. udv. száll. orvos, seb-, mű és
testgyógy. segélymünetk gyárosa.

Városligeti testgyógyintézet

BUDAPESTEN,
(ezelőtt Dr. Fischhof-féle vizgyógyintézet) Hermina-ut 1525 sz.



Az intézetünkben felvett
betegok minden leteg testi
alkatának és bajának meg-
felelően külön előállított ke-
szülék segítségével rendszerint
münet nélkül gyógyítottak.
— Kiünő és eddig el-
nem ér sikerrel kezelők kü-
lömösen a következő beteg-
ségeket u. m.:

I. Az összes bármely alpo-
nban felléelő (esetben kőszvényes gümőkörös) ízületi-gyulladásokat. — II.
Csonttöréseket, törzsmunkát és ezeknek valamint az ízületi-gyulladásoknak utó-
bajait u. m. (aszurg) izületméréségeket, koldatát mozgathatóságot, végtag-
rövidüléseket, elgörbüléseket stb. III. A veleszületett és következményes el-
görbüléseket u. m.: a gerincoszlopoknak oldal-, mell- és hátéle irányú el-
görbüléseit, angolokos vagy esőlyaszavas alakon keletkezett gömpököt, tyuk-
melleket, görbényakat, donga-, lud-, ló- és sarkallat, donga-gúpos terkeket.
— IV. Gyermekeknek és következményeit. — V. Zúzódásokat, csont és
kőszvényt.

Készülékeink a plasztikai művészet legmagasabb fokán állván, meg-
valósítják a modern testgyógyászat legmerészebb követelményeit, minélgyo-
gibban minden betegnek kivétel nélkül a bünjárást és az egészséges felgyó-
intozást tizta levegőben való szabad mozgást, de első sorban a münet
(operatív) teljes mellőzését lehetővé teszik. Az eddigi illégtizta gyógyke-
zelést folytatják.

Kövésből felvilágosított úgy az egyéb ezáltal fel nem sorolt
betegségek gyógyítását — mint házi szabályzatunk által illető, könyvesekbe
fűzött értesítők nyújtanak, melyekkel kívánatra bementve szivesen szol-
galtat. — Ezen, közösen intézményünkre kerjük a t. közönség partfogását.

Dr. Verebelyi László,
felelős orvos, egyetemi m. tenár, a
Stefánia-gyermekekörház sebész.

3—5 Igazgatók:
Dr. Roth Adolf, Fischer Gyózó,
az intézeti betegek rendelő orvosa. es. k. udv. száll. orvos, seb-, mű és
testgyógy. segélymünetk gyárosa.

A legjobb pótkávé

az egész monar-
kiában a Sza-
lady-féle
pótkávé.
Két rész
ázsiai egy-
kávéhoz öt-
rész Szalady
kávét kell befő-
zni s a legza-
matosabb ká-
vét nyer-
jük. —
Hozzá ke-
vesebb zsu-
koranyag ezu-
ségeketik s elő-
nye, hogy az
ázsiai kávét
ártatlanná
teszi. —

a Hungária-ká-
vé. Rendes ele-
delül hasz-
nálna a
gyomorot
és a vért
tisztítja s az
emésztést na-
gyon elősegíti.
— Biztos
segélyt
nyújt:
gyomor
és béllu-
rut, fejförös,
vérszegénység,
álmatlanság ideg-
bajok ellen. —
Kapható
a fölla-
tállo:

Szalady Antalnal,
2—6 Budapest, Andrássy-ut 86.
Zomborban: Sztrilich Zsigmond és Weidinger S.
és Zs. kereskedésében.

FEHÉR MIKLÓS

a m. kir. államvasutak gépgyára, vezérigénykőse és
több kiváló gazd. gépgyár képviselője.
Budapest, üllői ut 25. szám, Köztelek.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült, tűzveszélyt
elhárító szikrafogóval ellátott és fa-, szén- vagy szalmatüzelésre
berendezett

6, 8 és 10 lőerejű locomobilókat,
melyeknél a nagy tüzszekrény folyton tüzelő anyagban nagy me-
takarítás eredményezetik; az ugyanazon gyárban készült, felül-
mulhatlan munkaképességgé



8—10 48°, 54° és 60° széles

vaskeretű gözcseplőgépeket

két szab. s kiváló fontosságú szerk. utasítással, és pedig:

a) az új, maguk között négyzögű lyukat bezáró s rostély-
zat alakjában egymásra illesztett keményfa radacsokból alkotott
törökosta, mely által a törökben 180-szor kevesebb szem meg-
vesztendő;

b) a meghosszabbított rázó-asztal, mely a szalmának egy
második kirázását eszközö, a műtál a szalma közt 2 1/2-szer ke-
vesebb mar marad vissza, mint az eddig ismert legjobb gözcseplő-
gépeké, mely eredmények a m.-óvári és kassai kísérleti állomá-
sok által számszerűleg hivatalosan konstataáltak. Azonkívül ajánlom

2, 2 1/2, 3, 3 1/2 és 4 lőerejű locomobiljaimat
hozzájuk tartozó pánélészes esőplőgépekkel, valamint minden-
nemű járgány-esőplőgépekkel, Hollingsworth-szénagereblyékkel, fű-
kaszálókkal, aratógépekkel és minden egyéb legjobbakkal bizonyult
és szolid szerkezettű mezőgazdasági gépeket felszállított árak mellett.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hamisításoktól óvakodjunk!

Senki se fogadjon el mást, mint:

Dr. POPP J. G. udvari fogorvos Anatherin szájjívőzt, mely 40 év óta a legjobb fog- és szájnyálka szer. El- távolítja a fogköt, a száj kellemetlen szagát és ízt, meg- simított a foggyájt, erősíti a foghúst stb. ára a kis palackoknak 50 kr., a közép- nagyracsnak 1 f. a nagyoknak 1 f. 40 kr.	Dr. POPP J. G. udvari fogorvos aromatikus fogpasztját, mely a legkifejlesztett, legjobb és legolcsóbb fogpasztap- p. Könnyen használatos s szájnyálka egytt. ára 35 kr.	Dr. POPP J. G. udvari fogorvos Anatherin fogpasztját (foggyógyászati) mely gyógyhatású alkáliozott kivételzetlen nemcsak a leg- jobb foggyájt, és egyezményes kitűnő szájjívőzt ára 1 f. 22 kr.
--	---	--

Kaphatók Z o m b o r b a n: Galle E., Rónay E. és Saly A. gyógyszerüzében, Falcione G.,
Weidinger S. és Zs. és Heindlhofer R. kereskedőknél.

Dr. POPP J. G. udvari fogorvos fogporát, mely rendkívül kedvelt foggyájtó szer. a fogpor baráti 65H. A fogaknak kőfértőző kőszvény. ára 65 kr.	Dr. POPP J. G. udvari fogorvos fogtömőjét, (Plombe) melylyel bármely órdas fogat a használati utasítás szerinti önmagá kitömőszelheti. ára 1 f.	Dr. POPP J. G. udvari fogorvos nővényeszappánát, mely 18 év óta a legkifejlesztett eredményes női van használat- ban mint pipere és gyúgyszappan, minden bőrkétség és fűtök ellen. ára 30 kr.
---	--	---

Csak a dr. Popp-féle szerek valódlak és hatásosak!

Oblát Károly könyvnyomdájából, Zomborban.